Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Jyri Seppälä

Ilmastoratkaisut

30.11.2023

SYKE/2023/2197

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Julkinen

Viite: Ympäristövaliokunta perjantai 01.12.2023 klo 09.30 / E 49/2023 vp / Lausuntopyyntö

Asia: **E 49/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Ennakkovaikuttaminen: EU:n 2040 ilmastotavoitteen asettaminen**

Suomen ympäristökeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua E-kirjeestä, jolla muodostetaan Suomen ennakkovaikuttamiskantoja komission 2040-ilmastotavoitetta koskevaan tiedonantoon vaikuttamiseksi. Komission odotetaan antavan alkuvuodesta 2024 tiedonannon EU:n 2040 ilmastotavoitteen asettamisesta ja vaikutustenarvioasiakirjan, sisältäen muutaman päästövähennysskenaarion.

EU:n 2040 ilmastotavoitteen tasosta

EU:n ilmastolain mukaisesti komission tulee esittää ehdotus EU:n 2040 ilmastotavoitteiksi puolen vuoden kuluessa maailmanlaajuisesta tilannekatsauksesta, joka tulee päätökseen COP 28:ssa. Tavoitteen yhteydessä tulee antaa esitys EU:n indikatiivisesta kasvihuonekaasu-budjetista 2030–2050. Esittäessään tavoitetta komission tulee ottaa huomioon EU:n ilmastolain nojalla perustetun EU:n Ilmastopaneelin neuvonannon (ESABCC, European Scientific Advisory Board on Climate Change)". ESABCC julkaisi oman suosituksensa raportissa "Scientific advice for the determination of an EU-wide 2040 climate target and a greenhouse gas budget for 2030–2050" kesällä 2023.

Suomen ympäristökeskus tukee Suomen ennakkovaikuttamismuistiossa esitettyä kantaa, että "EU:n 2040 ilmastotavoitteen tason tulee Suomen näkemyksen mukaan olla linjassa ja siten johdonmukaisesti ja uskottavasti tukea EU-tason ilmastoneutraaliuden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä. Lisäksi tavoitteen tulee olla linjassa Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteiden kanssa ja perustua parhaaseen käytettävissä olevaan tieteelliseen tietoon."

Suomen ympäristökeskus katsoo, että ESABCC:n neuvonanto vuoden 2040 tavoitteiden asettamiseen on parhaaseen tieteelliseen tietoon perustuva ja se vastaa myös Suomen edellä esitettyä ennakkovaikuttamiskantaa. Suomen ympäristökeskus tukee ESABCC:n esittämän 90–95 prosentin nettopäästövähennystarpeen ylärajaa EU:ssa eli 95 prosentin nettopäästövähennystä vuoteen 2040 mennessä vuoden 1990 tilanteeseen verrattuna. Se tarkoittaa, että jos asetetaan vuoteen 2040 mennessä 90 prosentin vähimmäisvaatimus fossiilisille ja prosessiperäisille päästöille, niin nielujen tulisi säilyä vähintään vuoden 2030

tavoitetasolla (-310 Mt CO_2-ekv.) vuonna 2040. Vaihtoehtoisesti jos nielujen annetaan pienentyä vuoden 2030 tavoitetasosta, tulisi fossiilisten ja prosessiperäisten päästöjen vähennyksen kasvaa vastaavasti yli 90 prosentin.

Suomen ympäristökeskuksen näkemyksiä Suomen E-kirjeen linjauksiin

Suomen ennakkovalmistelussa halutaan nähdä pääpainon olevan päästövähennyksissä. Edellä esitetty päästö- ja nielutavoitteiden toteutuminen vuoteen 2040 mennessä johtaa aina siihen, että pääpaino on päästövähennyksissä, eli lopputulos on linjassa Suomen kannan kanssa. Ennakkovaikuttamismuistiossa on esitetty kanta, ”ettei maankäyttösektorille saa tulla kohtuutonta painetta”. Riittävän suuri nielu on kuitenkin paitsi tae nettopäästöperiaatteen toteutukselle, myös sille, ettei fossiilisten ja prosessipäästöjen päästövähennyksissä jouduta mahdottomaan tilanteeseen.

Ennakkovaikuttamismuistiossa on esitetty kanta, jossa ”Suomen metsäpolitiikka on pidettävä kansallisissa käsissä ja metsiin liittyvä EU:ssa valmisteltava sääntely tulee pitää minimitasolla”. EU:lla on kuitenkin toimivaltaa muun muassa ympäristö- ja ilmastoasioissa ja on selvää, että niihin liittyvät päätökset tulevat kohdistumaan metsiin. Sääntelyn tulee olla johdonmukaista asetettujen tavoitteiden, kuten ilmasto- ja biodiversiteettitavoitteiden kanssa. Suomen tulee tulevassa EU:n ilmastopolittikassa myös huolehtia yhteisesti sovitun nettopäästövähennyksen toteutumisesta kaikilla sektoreilla, sisältäen maankäyttösektorin ja metsien kasvihuonekaasutaseet. Metsien hyödyntämisen taso vaikuttaa metsien ja maankäyttösektorin kasvihuonekaasutaseeseen oleellisesti. Siten on selvää, että metsien hyödyntämistasoon liittyvät ohjauskeinot ovat yksi keskeinen keinoalue, jolla tavoitteisiin voidaan päästä.

Ennakkovaikuttamismuistiossa esitetty näkemys, että ”valmistelussa Suomen metsien hiilinielut eivät voi toimia päästöjen kompensaatioina muille EU:n jäsenvaltioille” jää epäselväksi. EU:ssa ei voi tehdä ilmastomuutoksen hillintätulosten siirtämistä eri maiden kesken ilman isäntämaan suostumusta jatkossakaan.

Muutoin Suomen ympäristökeskus tukee E-kirjeessä muodostettuja Suomen ennakkovaikuttamislinjauksia.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet professori Jyri Seppälä, johtava asiantuntija Sampo Soimakallio ja kehittämispäällikkö Ari Nissinen.

Jakelu ymv@eduskunta.fi

Kopio kirjaamo@syke.fi

Suomen ympäristökeskus | Finlands miljöcentral | Finnish Environment Institute
Latokartanonkaari 11 | 00790 Helsinki | FINLAND
+358 295 251 000 | mailto: mailto:kirjaamo.syke@syke.fi | Y-tunnus 0996189-5 | **http://www.syke.fi/**